Muistio 5.5.2022

Kuuleminen valtiovarainvaliokunnan verojaostossa hallituksen esityksestä (HE 52/2022 vp) maatalouden energiaveropalautuksesta

Ympäristöneuvos Magnus Cederlöf, ympäristöministeriö

Esityksen tausta

Esitys maatalouden eräiden energiatuotteiden valmisteveron kertaluonteisesta palautuksesta liittyy maataloussektorin kustannuskriisiin, joka on pahentunut Ukrainan kriisin ja Venäjän hyökkäyssodan seurauksena. Asiasta on tehty poliittinen linjaus varautumisen ministeriryhmässä maaliskuun lopulla. Ympäristöministeriö ei ole osallistunut nyt käsiteltävänä olevan esityksen valmisteluun eikä esitystä ole aikataulusyistä lähetetty lausunnolle.

Esityksen sisältö

Esityksen tavoitteena on nopealla aikataululla lieventää maatalouden kustannuskriisiä. Toimenpide perustuu maataloussektorin maksaman energiaveron kertaluontoiseen lisäpalatukseen vuodelta 2021. Maksetun lisätuen määrä on yhteensä 45 milj. euroa. Lisäpalautus olisi samaa suuruusluokkaa kuin voimassa olevan lainsäädännön perusteella maksettava energiaveron palautus maataloussektorille. Lisäpalautus maksettaisiin käytännössä kevyestä ja raskaasta polttoöljystä mutta myös jossain määrin biopolttoöljystä. Keskimääräinen lisäpalautus olisi arviolta 1 300 euroa hakijaa kohti.

Esityksen vaikutukset

Kuten hallituksen esityksessä todetaan, kyse on takautuvasti maksettavasta veronpalautuksesta. Palautus ei suoraan vaikuta maataloussektorin energiatuotteiden käyttöön eikä näin ollen myöskään päästöihin. Toisaalta voidaan kysyä, luodaanko tällä kertaluontoiseksi tarkoitetusta muutoksesta odotuksia siitä, että tästä voisi tulla pysyvä järjestely. Tässä tapauksessa esityksellä voisi olla myös päästövaikutuksia, jotka kohdistuvat tulevaisuuteen ja tulevaan päästökehitykseen.

Yleisellä tasolla tavoitteena on vähentää riippuvuutta fossiilisesta energiasta. Viime ajan kehitys on korostanut tämän tavoitteen kiireellisyyttä. Nyt esitetty muutos ei vähennä riippuvuutta fossiilisista polttoaineista vaan saattaa päinvastoin antaa päinvastaisia signaaleja. Energiaverotuksen tulisi omalta osaltaan tukea asetettuja kunnianhimoisia päästövähennystavoitteita ja niiden saavuttamista. Yleisesti ottaen energiaverotuksen poikkeamat ovat omiaan heikentämään ohjausvaikutusta myös päästötavoitteiden kannalta. Ilmastopolitiikan näkökulmasta tarkasteltuna olisi perusteltua harkita siirtymistä sellaisiin maatalouden tukimuotoihin, joilla ei ole potentiaalisesti kielteisiä vaikutuksia päästövähennystavoitteiden kannalta.